

TEATR JEST WIELKI!

Zwykle teatr kojarzy się wyłącznie z jego efektem końcowym - spektaklem teatralnym. Ale tak wąskie spojrzenie na tę dziedzinę życia przystoi jedynie laikom, a my, uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół w Wałdowie Szlacheckim, mówiąc nieskromnie, od dawna za takich się nie uważamy.

Po kilkunastu latach, bogatych w teatralne doświadczenia, z całą odpowiedzialnością mogę stwierdzić, że szkolny teatr to skuteczna recepta na odniesienie edukacyjnego sukcesu zarówno na polu dydaktycznym, jak i wychowawczym. To niezawodny sposób na szkolną rzeczywistość. Nie jest ona wówczas przepełniona monotonią i nudą, a obfituje w różnego typu artystyczne przedsięwzięcia, w które z chęcią angażują się prawie wszyscy uczniowie. Każdy może znaleźć dla siebie satysfakcjonującą go płaszczyznę działania, bo przecież... teatr jest wielki!

Ależ macie zdolne dzieci...

Nasz Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum) znajduje się w małej, podgrudziądzkiej miejscowości i uczęszcza do niego obecnie 188 uczniów. Nie jest to być może duża liczba, ale corocznie odnotowujemy wzrost zainteresowania edukacją w naszej placówce. Rodzice doceniają kameralną atmosferę, przyjazny klimat i artystycznego ducha, jaki towarzyszy wszelkim naszym działaniom. Zapał i zaangażowanie Dyrektora Krzysztofa Sulerzyckiego i zespołu nauczycieli sprawiają, że Szkoła jest bardzo dobrze postrzegana nie tylko w lokalnym środowisku. Wykładnią dobrych efektów edukacyjnych są wysokie wyniki egzaminów zewnętrznych, które dopełnia również wysoki wskaźnik EWD. Wspominam o tym nie bez związku, ponieważ uważam, że w dużej mierze przyczyniają się do tego również działania teatralne, które mają bardzo szeroki zasięg.

Szkolny teatr to swoista wizytówka naszej Szkoły. Stwarzamy warunki ku temu, aby nasi uczniowie mogli systematycznie i planowo szlifować aktorskie, recytatorskie i muzyczne talenty. A talentów jest sporo. Często, jako opiekun koła teatralnego, słyszę pytanie: "Skąd wy macie takie dzieci?". Przecież nasza miejscowość to nie jest artystyczna enklawa, a dzieci nie są inne niż wokół, ale zachęcane i odpowiednio pokierowane przez swoich wychowawców i nauczycieli, potrafią obudzić w sobie, a później dalej rozwijać, artystyczną wrażliwość. Często początkowo brak im odwagi na realizację najskrytszych pragnień. A więc najpierw są obserwatorami, w których ktoś musi uwierzyć, dostrzec tę przysłowiową "mocną stronę", co spowoduje, że takie dziecko "wyjdzie z cienia" i samo też uwierzy we własne możliwości i swoją wartość. Niektórzy najlepiej czują się w pracy zespołowej, kiedy odpowiedzialność sceniczna nie spoczywa wyłącznie tylko na jednej osobie, czują się wówczas bardziej bezpieczni. Inni potrzebują dla siebie większej przestrzeni - z nimi można pracować indywidualnie, przygotowując np. małe monodramy. Zdarzają się też sytuacje, kiedy zaskakują nas sami uczniowie, którzy nagle ujawniają dotąd skrupulatnie skrywany talent muzyczny. Natomiast inni, ku swemu zdziwieniu, dowiadują się od instruktora, że mają odtąd pracować nad swoim wokalem, w którym tkwi ogromny potencjał. Ale ktoś musi to zauważyć, wskazać i zachęcić, a często pochylić się nad głębszym problemem, nad mentalnością dziecka, wspólnie z rodzicami poszukać odpowiedniego rozwiązania i najlepszego sposobu na rozwój. Trzeba znaleźć na to czas, który z satysfakcją poświęci się swoim uczniom. Tym kimś musi być nauczyciel, który jest wtedy zarazem wychowawcą, mentorem, instruktorem, a kiedy trzeba - to i psychologiem. Wówczas młodzież, wbrew współczesnej rzeczywistości i stereotypowemu obrazowi, udowadnia, że jej świat nie kończy się na ekranie monitora, a sama nosi w sobie piękno, talent i wspomnianą już wrażliwość.

Lubimy teatr

To jednocześnie niepodważalna prawda, jak i tytuł naszego programu działań teatralnych, który został napisany przez nas samych, opiekunów teatralnych, na potrzeby naszej Szkoły.

W 2004 roku postanowiliśmy wykorzystać, sprzyjającą już od kilku lat, aurę teatralną i nadać jej bardziej zorganizowaną formę. Powstał wówczas *Program działań teatralnych "Lubimy teatr"*, który jest dotąd z powodzeniem realizowany. Program jest skierowany głównie do nauczycieli języka polskiego i edukacji wczesnoszkolnej, ale również do nauczyciela historii, muzyki, bibliotekarzy i wychowawców. Każdy z nich włącza treści programowe do swoich planów nauczania i odpowiada za ich realizację. W określony sposób odnotowuje swoje działania w dzienniku lekcyjnym lub zajęć pozalekcyjnych. Nauczyciele sami decydują o wymiarze godzin przeznaczonych na realizację poszczególnych elementów programu i korzystają z zaproponowanych w programie metod, technik i form nauczania, biorąc pod uwagę ich efektywność w konkretnej sytuacji dydaktycznej.

Program działań teatralnych "Lubimy teatr" w opracowaniu został podzielony na trzy etapy edukacyjne:

- "Co to jest teatr?" - treści programowe na poziomie I etapu edukacyjnego są realizowane nie tylko w ramach ogólnej edukacji wczesnoszkolnej, ale również w trakcie zajęć pozalekcyjnych koła teatralnego dla najmłodszych; uczniowie klasy II SP mają też corocznie okazję przygotować przedstawienie pod kierunkiem gimnazjalistów w ramach zajęć artystycznych prowadzonych w Gimnazjum; materiałem literackim do inscenizacji są bajki i baśnie;
- "Bawimy się w teatr" - treści programu skierowane do uczniów klas IV- VI SP (podobnie w Gimnazjum) są obecne na lekcjach języka polskiego, historii i zajęć pozalekcyjnych (koła teatralnego, historycznego i Koła Przyjaciół Książki), są uwzględnione w planach nauczania poszczególnych przedmiotów oraz kół

zainteresowań; materiałem literackim dla tego etapu edukacyjnego jest proza młodzieżowa (głównie wybór z lektur szkolnych);

- "Teatr żyje w nas" - treści realizowane w Gimnazjum pojawiają się w ramach wspomnianych już przedmiotów. Materiałem literackim są pozycje z klasyki literatury, a także propozycje młodzieży; ponadto od roku 2010 treści programowe w Gimnazjum są realizowane w postaci zajęć artystycznych o profilu teatralnym, a także w formie gimnazjalnego projektu edukacyjnego; efektem jednego z takich projektów była "Historia polskiego kabaretu", która zaowocowała założeniem przez uczniów klasy II Gimnazjum szkolnego kabaretu "KaWał".

Dowodem na to, że faktycznie lubimy teatr jest chociażby tegoroczny kalendarz wydarzeń szkolnych (2013/2014), które są realizowane w ramach programu teatralnego:

Wrzesień

- przedstawienie kl. II SP z okazji rozpoczęcia roku szkolnego;
- wyjazd do kina na film pt "Sierpniowe niebo" - Gimnazjum;
- widowisko słowno - muzyczne pt. "Caritas - drogą wiary, nadziei i miłości" - występ w grudziądzkim teatrze z okazji 25-lecia grudziądzkiego oddziału Caritas - Koło Teatralne Gimnazjum;

Październik

- montaż słowno - muzyczny z okazji Dnia Edukacji Narodowej - Koło Teatralne kl. IV-VI SP;
- przedstawienie szkolne pt. "O dwóch takich, co ukradli księżyc" - Koło Teatralne kl. I-III SP;
- występ kl. I SP z okazji "Pasowania na ucznia";
- "Dzień Papieski" - Koło Teatralne Gimnazjum;

Listopad

- udział uczniów kl. IV-VI w Festiwalu Piosenki Żołnierskiej i Patriotycznej w Linowie i w Małym Rudniku;

- "Jesienny wieczór wspomnień" - wieczorek środowiskowy - Koło Teatralne Gimnazjum;
- akademia z okazji "Święta Niepodległości" - Koło Teatralne kl. IV-VI SP;
- wyjazd do kina na film pt. "Rysiek - lwie serce" - kl. I-III SP;

Grudzień

- "Mikołajkowy konkurs recytatorski" - impreza ogólnoszkolna;
- udział w Wojewódzkim Konkursie Recytatorskim "Głos Steda" w Toruniu - Gimnazjum;
- widowisko poetycko - muzyczne pt. "Świat wg księdza Jana" - występ w grudziądzkim teatrze - Koła Teatralne Gimnazjum i klas I-III SP;
- koncert Jarosława Wasika dla uczniów i rodziców;
- przedstawienie szkolne pt. "Opowieść wigilijna" - Koło Teatralne kl. I-III SP;
- "Jasełka" - kl. IV SP;

Styczeń

- "Dzień Babci i Dziadka" - występy szkolnych Kół Teatralnych w grudziądzkim teatrze;
- bal karnawałowy - szkolne przedstawienia kukielkowe kl. II SP w ramach zajęć artystycznych kl. II Gimnazjum;

Luty

- feryjny wyjazd do kina na filmy pt. "Hobbit - pustkowie Smauga" i "Skubani" - uczniowie SP;
- szkolne eliminacje do powiatowego konkursu recytatorskiego;

Marzec

- gminne eliminacje do powiatowego konkursu recytatorskiego;
- widowisko kabaretowe pt. "4x K czyli Karnawałowy Koncert Kabaretu KaWał" - występ w grudziądzkim teatrze - projekt gimnazjalny kl. II Gimnazjum;
- występ z okazji "Pasowania na czytelnika" - Koło Teatralne kl. IV-VI SP;
- udział w Konkursie Interpretacji Teatralnej w Bajcu Pomorskim w Toruniu;
- udział w Powiatowym Przeglądzie Poezji "Złote Usta" w Łasinie - wszystkie grupy wiekowe;
- wyjazd do kina kl. VI SP i klas gimnazjalnych na film pt. "Kamienie na szaniec";

- "Świątoszek" Moliera - występ teatru "Iluzja" z Białegostoku dla uczniów Gimnazjum;
- klasowe prezentacje z okazji "Pierwszego Dnia Wiosny";
- widowisko słowno - muzyczne z okazji "Wojewódzkiej Gali Żeglarskiej" - występ Koła Teatralnego Gimnazjum i drużyny harcerskiej Remus w grudziądzkim klubie Akcent;

Kwiecień

- "Poranek Wielkanocny" - montaż słowno - muzyczny - Koło Teatralne kl. IV-VI SP;

Maj

- "Wieczór z Kolumbami" - widowisko teatralne z okazji Święta Szkoły - występ w grudziądzkim teatrze - Koło Teatralne Gimnazjum;

Czerwiec

- "Jest taki kwiat" - przedstawienie szkolne Koła Teatralnego kl. I-III SP;
- akademia i przedstawienie uczniów klasy VI SP z okazji zakończenia roku szkolnego;
- akademia i kabaretowe przedstawienie uczniów klasy III Gimnazjum z okazji ukończenia Szkoły i zakończenia roku szkolnego.

Wszystkie wydarzenia teatralne są na bieżąco dokumentowane w formie galerii zdjęć i kroniki filmowej, do których obejrzenia serdecznie zapraszam na witrynę szkolną.

Kluczem jest pasja

Udział uczniów w zajęciach o profilu teatralnym ma w założeniu zbudować u każdego z nich zarówno poczucie własnej wartości, jak i wrażliwość na świat. Naszym celem jest wykształcenie u młodych aktorów kreatywnej postawy nie tylko odbiorcy, ale i twórcy kultury. Oznacza to w tym przypadku świadomy i twórczy kontakt ze sztuką teatralną, która z biegiem czasu staje się dla nich w mniejszym lub większym stopniu pasją. A więc jeśli za pasję uważamy wewnętrzną motywację, chęć działania i widzenie pozytywnych obrazów sukcesu, to z pewnością jest ona naszym wspólnym udziałem.

Nasi wychowankowie nie zrzucają teatru wraz z ukończeniem Gimnazjum. Często kontynuują tego typu aktywność w szkołach średnich lub w ośrodkach kultury. Wracają

też, gdy tylko mogą, na nasze próby i spektakle, chętnie występując raz jeszcze na scenie ze swymi młodszymi kolegami - co osobiście uważam za fenomen. Jeden z naszych absolwentów realizuje się już w zawodzie aktora, inni są na etapie marzeń, a czasem i konkretnych planów artystycznych, z którymi wiążą swoją zawodową przyszłość. Świadomość, że dzięki naszej pracy narodziła się i rozwijała przez te wszystkie lata szkolna pasja, uskrzydla nas opiekunów i dodaje życiowej energii wtedy, kiedy jej czasem na co dzień brakuje.

Ale z pewnością nie osiągnęlibyśmy takiego stanu, gdyby w naszym nauczycielskim zespole nie znaleźli się prawdziwi pasjonaci teatru, którzy w 1999r. "Dziadami" Adama Mickiewicza zainaugurowali działalność Koła Teatralnego Gimnazjum. Po kilku latach, w 2003 r., śladami gimnazjalistów poszli uczniowie klas IV-VI SP, którzy pod opieką polonistki rozpoczęli swoją teatralną przygodę. Rok później nauczyciele "teatromani" w osobach pana Dyr. Krzysztofa Sulerzyckiego, pani Doroty Gralli i pani Marleny Wiśniewskiej postanowili nadać formalny kształt prowadzonym działaniom. Tak powstał program działań teatralnych dla Zespołu Szkół w Wałdowie Szlacheckim pt. "Lubię teatr". Odtąd i najmłodszy zaczęli bawić się w teatr na forum ogólnoszkolnym, aczkolwiek w ramach pracy zespołu klasowego. Jednak przed trzema laty pani Małgorzata Kowalewska postanowiła zagospodarować ostatni z tych teatralnych obszarów, tworząc Koło Teatralne klas I-III SP. Najmłodszym artystycznym dzieckiem jest kabaret "KaWał", który od roku prowadzi nasz szkolny satyryk, którym jest pan Piotr Dulczewski.

W historii naszego szkolnego teatru przełomowe znaczenie miał rok 2009. Wówczas z okazji 50-lecia istnienia naszej placówki po raz pierwszy zagościliśmy na deskach prawdziwego teatru. Odtąd nasi uczniowie nie wyobrażają sobie bardziej odpowiedniego miejsca do wystawienia przygotowywanej sztuki. Tak więc od kilku lat regularnie spełniamy ich pragnienia. Nieodzowną okazją jest majowe Święto Szkoły, ale też grudniowe spotkanie teatralne o charakterze świątecznym, czy też ostatnio występ kabaretowy. Swoistym wyzwaniem dla naszej małej Szkoły jest zgromadzenie 400-osobowej publiczności, ale jak na razie nam się to udaje.

Ponieważ pasją można naprawdę zarażać, z biegiem czasu do naszego zespołu opiekunów zaczęły dołączać kolejne dorosłe osoby, których talent do dziś wzbogaca nasze teatralne przedsięwzięcia. Jest to pani Joanna Dulczewska, zaprzyjaźniona z nami żona kolegi matematyka, która ze spektaklu na spektakl wyczarowuje dla nas coraz piękniejszą scenografię i dba o charakteryzację naszych młodych aktorów. Natomiast pani Małgorzata Kowalewska, nauczyciel kształcenia zintegrowanego i informatyki, przygotowuje dla nas multimedia, stanowiące ważne tło i uzupełnienie do wydarzeń rozgrywających się na scenie. Osobą, która nas zaszczyciła współpracą, jest także pan Zbigniew Poliszczuk, znany grudziądzki muzyk, który nie jest formalnym pracownikiem naszej placówki, ale niepodważalnie łączy go z nami właśnie pasja! Nie wyobrażamy już sobie naszych widowisk bez muzyki i piosenek, o których przygotowanie dba właśnie pan Zbyszek.

Zespołem wspomagającym wszelkie artystyczne działania są też rodzice, którzy tym samym mają swój udział w budowaniu zainteresowań i rozwój uzdolnień swoich dzieci. Nierzadko to właśnie mamy własnoręcznie naprawiają lub szyją brakujące kostiumy, a później parzą w trakcie teatralnego antraktu kawę i częstują gości ciastem. Ojcowie zapewniają transport scenografii o większych gabarytach. Trzeba też wspomnieć o wsparciu pozostałych członków grona pedagogicznego, którzy zawsze mają swój udział w finalnym etapie każdego z przedsięwzięć.

Nie możemy się pochwalić żadnymi spektakularnymi sukcesami w konkursach teatralnych, ponieważ świadomie nie bierzemy w nich udziału. Wszelkie przeglądy teatralne wyznaczają konkretne ramy - chociażby czasowe. Specyfika naszej pracy to aktualnie praca nad dużymi przedsięwzięciami, które stanowią prawdziwy spektakl, na który warto specjalnie wybrać się do teatru. Praca nad takim dziełami jak np. "Pan Tadeusz", "List z tamtego świata" Kornela Makuszyńskiego, czy własnymi scenariuszami stanowi dla nas sukces i źródło prawdziwej satysfakcji. Jako formę wyróżnienia i docenienia naszej pracy traktujemy zaproszenia do wystawienia naszych widowisk przy okazji innych, zewnętrznych uroczystości. Było ich wiele, ale za najważniejszy uznajemy występ na zaproszenie Kuratorium w auli UMK w Toruniu ze

spektaklem pt. "Tak mówi miłość" z okazji wojewódzkich obchodów Dnia Edukacji Narodowej w 2013r.

Nasze ambicje na polu rywalizacji, jak również potrzebę konfrontacji oraz obiektywnej oceny indywidualnych talentów spełniamy w ramach konkursów recytatorskich na różnych szczeblach. Jednym z najbardziej prestiżowych jest Konkurs Interpretacji Teatralnej w Bajcu Pomorskim, gdzie na przestrzeni ostatnich lat udało nam się osiągnąć prawdziwy sukces: rok 2010 - II miejsce, 2012 - ex aequo dwa III miejsca, 2013 - I i II miejsce; 2014 - II miejsce i wyróżnienie. Również w tym samym miejscu odbył się już dwukrotnie, cieszący się dużą popularnością w całym województwie, konkurs recytatorski pt. "Głos Steda", gdzie w roli głównego jurora zasiada pan Roman Kołakowski. W ubiegłym roku nasza gimnazjalistka zajęła III miejsce, w tym roku jej młodsza koleżanka została nagrodzona I miejscem. Poza tym nasi uczniowie reprezentują corocznie gminę Grudziądz na Powiatowym Konkursie Poezji "Złote Usta" w Łasinie, zajmując od lat czołowe miejsca: w 2010, 2012 i 2013r. - I i II miejsce, w tym roku - miejsce II. Młodszy na razie odnoszą sukcesy na etapie konkursów gminnych.

Podsumowując...

Zaangażowanie dzieci i młodzieży w szkolny teatr to w efekcie, patrząc na kontekst indywidualny: rozwój intelektualny (szeroka wiedza humanistyczna), społeczny (umiejętność pracy w zespole, nawiązywanie trwałych przyjaźni, kształtowanie właściwych postaw: odpowiedzialności, samodyscypliny, postawy krytycznego twórcy i odbiorcy kultury), emocjonalny (przełamywanie wewnętrznych barier, umiejętność wszelkich prezentacji na szerokim forum) - to ukształtowanie wartościowej i ponadczasowej pasji, jaką jest sztuka i potrzeby kontaktu z kulturą wysoką i wreszcie to rozwój twórczej wyobraźni, która jest przydatna człowiekowi w każdej dziedzinie życia. Sądzę, że najtrafniejszym podsumowaniem i zarazem ostatecznym dowodem na to, że w każdej, nawet niewielkiej szkole, teatr może być naprawdę wielki, będą słowa gimnazjalistki, która tak opisała swój udział w ubiegłorocznym przedstawieniu teatralnym:

Pracę nad spektaklem "List z tamtego świata" zaczęliśmy na początku marca. Nasi reżyserzy zaprezentowali nam scenariusz, który wcześniej opracowali. Większość z nas nie знаła tej książki, co sprawiało, że byliśmy jeszcze bardziej ciekawi, w jakim kierunku potoczy się nasza praca. (...)

Historia opowiada o losach rodziny Mościrzeckich, a akcja powieści rozgrywa się w latach 30-tych XX wieku. Ja wcieliłam się w rolę Katarzyny Mościrzeckiej, która była samotną, zmęczoną życiem kobietą, ale wciąż silną. Uwielbiała ona porządek, sprzątała wszędzie, gdzie było to możliwe. Należała do osób, które wszędzie wywoływały respekt, a czasami nawet lęk, ponieważ lubiła rządzić, przewodzić innym. Jednak pod koniec powieści także i ona znalazła miłość swego życia. Okazało się, że tak naprawdę ma wielkie serce, a w głębi duszy jest kobietą delikatną i wrażliwą, co zostało dostrzeżone przez skromnego Adama Dziurawca.

W swojej grze na scenie starałam się zaznaczyć tę przemianę, pokazać tę postać z dwóch różnych stron, co stało się dużym wyzwaniem aktorskim. Nie była to dla mnie łatwa rola również dlatego, że moja osobowość jest zupełnym przeciwieństwem przebojowej i charyzmatycznej Katarzyny. Musiałam się przełamać, pokonać barierę nieśmiałości i tremy, ponieważ podczas tego spektaklu pierwszy raz w swoim życiu miałam za zadanie również zaśpiewać przed tak dużą publicznością. Była to piosenka pt. "Gdzie Ci mężczyźni", w której musiałam podkreślić jednocześnie siłę kobiecego charakteru i tęsknotę za kimś, kto pozwoli tej kobiecie zamienić się w delikatną królową. Bardzo intensywnie pracowałam nad sobą, nad tekstem, nad sposobem poruszania się, nad sposobem mówienia. Najtrudniejszym zadaniem było dla mnie to, że musiałam sprawiać wrażenie pewnej siebie, nieustraszonej osoby. Chyba mi się to udało, ponieważ po spektaklu zbierałam gratulacje.

Wcześniej, podczas prób, było jednak bardzo dużo śmiechu i zabawy, ponieważ książka jest pełna humoru. Najzabawniejszą, ale jednocześnie bardzo trudną dla mnie sceną był moment, kiedy goniłam po mieszkaniu pewnego opryszka, który chciał ukraść list Rejenta. Goniąc go wokół fotela z wałkiem od ciasta w ręku musiałam pamiętać, że po

całym zamieszaniu walek zamienić się musiał w mikrofon, bo już brzmiał wstęp do mojej piosenki, przed którą bardzo się stresowałam.

W sztuce nie zabrakło również wzruszających i romantycznych scen. Praca nad tym widowiskiem nauczyła nas wszystkich pracowitości, ponieważ każdy z nas miał do opanowania dużo tekstu, często spotykaliśmy się popołudniami i szukaliśmy wspólnie scenicznych rozwiązań. Każdy z nas starał się, jak najlepiej wcielić w swoją rolę. Chociaż zdarzały się momenty zwątpienia, nie poddaliśmy się, walczyliśmy do końca. Dało to niesamowity efekt, widzowie byli zachwyceni spektaklem, nagrodzono nas owacjami na stojąco. Wtedy wszyscy byliśmy pewni, że nasza praca miała sens. Myślę, że tak jak skarb zostawiony przez Rejenta zbliżył do siebie ród Mościrzeckich, tak zbliżył do siebie również nas - Koło Teatralne z Wałdowa Szlacheckiego.

(fragment pracy Anety Biernackiej, ucz. kl. III Gimnazjum)

Powyższy tekst został wydrukowany w "UczMy" - Kujawsko - Pomorskim Przeglądzie Oświatowym
nr 4(6), VII-VIII.2014